

Zanimivo je povprašati kakega povprečnega Slovenca, ki je hodil v šolo pred desetletjem in še malo prej, kaj so mu v šoli servirali iz slovenske poezije. Najbolj pogosto se bo spomnil, kako jih je tršica gnjavila z Uvodom k Prešernovemu Krstu (prav ničesar pa jim ni povedala o Krstu), ki so ga morali znati zdrdrati na pamet. Krepkost izrazov, s katerimi se bodo spomnili svojih učiteljic, se bo pri večini vprašancev stopnjevala, ko se bodo domislili, da so se le-te bližale nirvani, ko so jim morali pripovedovati na izust še druge dolge pesmi, ki so jih našle pri Aškercu, Župančiču in še kje. Sreča, da ne premoremo nobenega epa, sicer ubogi otroci ob tem pedagoškem erosu. Na ta način so jim priskutili poezijo; če pa se jim to ni posrečilo, so jim prikazali enostransko podobo slovenske poezije; o kakšni razlagi diferenciranosti ali razvojni črti ni videti sledu. Da položaj v srednjih šolah ni najboljši, dokazuje anketa o pouku slovenske književnosti na srednjih šolah, ki je bila objavljena v Jeziku in slovu 1970/71, št. 6. Seveda je logična posledica takšne izobrazbe pismo naše Micke, še bolj pa pismo bralca, objavljeno 23. marca. Ti zdravorazumarski bralci bi se lahko »razsvetljili« s kako knjigo, ki bi jih uvedla v oblike novejšje poezije, toda te so tako redko posejane v programih naših založb, pa tudi ko bi bile, nam statistike kažejo, kako malo jih ljudje berejo. Zaradi tega začaranega kroga protestirajoči pisci pisem ne morejo vedeti za literarno teorijo, ki ugotavlja, da jezik poezije največkrat ni vsakdanji, sporazumevalni jezik. Ker širša publika vzame v roke kako knjigo šele takrat, ko je nagrajena, si s svojo več kot ubožno literarno izobrazbo ne zna prav nič pomagati, zato začne izlivati svoj gnev nad komisijo, ki je določala nagrade, ne da bi se pri tem vsaj vprašala, če le niso bili v komisiji tudi taki ljudje, ki jim ni mogoče očitati strokovne neusposobljenosti, saj so jo dokazali s

svojimi številnimi strokovnimi deli, česar pa ta, samo v določenem smislu kulturno vneta publika ne ve, ker zelo malo bere. Pri tem večinoma niso brali niti »spornih« knjig, temveč se sklicujejo in sprejemajo mnenja, ki so jih izrekle avtoritativne osebnosti. Očiten dokaz je že omenjeno pismo drugega bralca, ki samokritično pravi o sebi, da sodi med »demos, ki naj bi ga nekdo navadil brati«. Verjamemo mu, saj pove, da je pravzaprav zadnjo knjigo prebral »pred poldrugim desetletjem« in to tisto, ki jo je imel »za obvezno domače branje«. Tudi druge oblike kulturnega življenja so zanj skoraj španska vas. *Grozljivo!*

Vsi pozivi teh pisem se skladajo z napevom, ki je znan iz Cankarja: »Tudi ni za naš narod. Naš narod, nepokvarjen, kakor je (...) Ampak dolžnost umetnikova je, da poučuje, da prodaja moralo na debelo in na drobno in da se navdušuje neprestano, kakor kobilica v soncu«.

g-

KRPANOVA KOBILA KMALU V CELJU?

V mariborskem Večeru je bil 27. marca letošnjega leta objavljen članek F. Kramerja z naslovom O gledališkem repertoarju. Ta poročča o zapletih v zvezi s financiranjem Slovenskega ljudskega gledališča v Celju. Težave so se začele zaradi diagnoze, češ da program te gledališke hiše ni »prilagojen zahtevam delovnih ljudi«, kar trdijo »občine v regiji«. Pisec med drugim piše: »delovni ljudje v teh občinah imajo več kritičnih pripomb na repertoar celjskega gledališča. Mnenja so, da so na sporedu pretežka dela, ki niso primerna za povprečnega delovnega človeka«, moti jih to, da je v njem »preveč novitet«, skratka, »na terenu si želijo, naj bi v bodoče repertoar spremenili, sicer bodo iskali gledališče drugod«.

Potem ko pisec v skopih besedah povzema mnenje enega vodstvenih ljudi celjske gledališke hiše, zapiše: »verjetno so pripombe, ki prihajajo iz posameznih občin delno utemeljene, čeprav se gledališče na prenizko stopnjo umetniškega dela vseeno ne more spuščati.«

Čeprav iz članka niso razvidne podrobnosti, je na dlani, da hočejo nekateri ustvariti vtis, da je bil dosedANJI celjski repertoar enostranski, in uveljaviti svoj gledališki okus, ki se zdi blizu mnenja: gledališče je kraj, ki nam nudi dve urici zabave s cenjenimi komedijami ali pa sentimentalnosti s cmeravimi ljubezenskimi štorijami:

»Zakaj neki nas bašejo s temi slovenskimi novitetami? Pri njih bi moral človek napenjati možgane še pa še, ampak ti so delali ves božji dan. Kdaj pa bodo počivali, če ne zvečer. Kdo pa pravi, da nismo dovolj kulturni? Saj hodimo na predstave, človek ne more vedno čepeti doma ali pa v gostilni, ne tako kot naši sosedge, ki jih letos sploh še nismo videli v dvorani... To-

da prosim vas, ta moderna umetnost! Oh, kako lepe so bile stare igre! Ni za govoriti. Kako se je že imenovala tista... sem že pozabil, veste človek ima danes toliko skrbi... no, bilo je podobno Mestecu Peyton... ona ga ljubi, njeni so proti, stric tudi in tisto pretresljivo petje pod oknom, ki ti sega v dno srca... ni za povedati. Zdaj pa nekakšne novitete pa moderne drame! Ne, to ni vredno nobenega denarja!«

Takšna modrovanja so znana. Vendar, če pogledamo stvar trezno, je treba reči, da vsakoletnega repertoarja niso napolnjevale izključno samo novitete niti kaki skrajni eksperimenti, bil je le repertoar, ki ni bil provincialen, tega pa lagodni gledalec ne prenese, ker ima pod pojmom gledališče shranjen kak samcat, ubožen »igrokaz«. Do česa bolj zahtevnega se ni dokopal, razvoj gledališkega življenja ga je prehitel.

Nekaj je najbrž res treba storiti. Toda: že iskanje ustrezne rešitve je odgovorna izbira.

g-